

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE 27/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä

KIRSI RUUHONEN HALLITUSNEUVOS
ANTTI VÄISÄNEN JOHTAVA ERITYISASIAANTUNTIJA

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA 7.4.2026

HE laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä (HE 27/2026 vp)

- **Pääsääntö** edelleen voimassa oleva hyvinvointialuelaki 115.2 § (kattaminen enintään 2 v. kuluessa eli v. 2025 tai v. 2026).
- Lakiin lisättäisiin säännös **alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkamisesta** VM:n päätöksellä hyvinvointialueen hakemuksesta v. 2027, v. 2028 tai **v. 2029** loppuun (115 a §).
- **Väliaikainen säännös: 115 a § Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen**
 - 1) määräajan jatkaminen on **välttämätöntä** lainsäädännön noudattamiseksi
 - 2) kertynyt alijäämä **on katettavissa** uudessa määräajassa (v. 2027, v. 2028 tai v. 2029)
 - *täydentävän HE:n jälkeenkin verrattain tiukan kattamiskauden kohdentamisen tavoitteena on ylläpitää hyvinvointialueilla riittävät kannustimet jatkaa taloutensa tasapainottamista ja kustannusten kasvun hillintää.*
 - *määräajan jatkamisen pituus riippuisi edelleen siitä, missä ajassa hyvinvointialueen taloudellisen tilanteen sekä aluevaltuuston hyväksymän suunnitelman perusteella objektiivisesti arvioiden alijäämän kattaminen olisi mahdollista. (Muilta osin viitataan alkuperäisen hallituksen esityksen säännöskohtaisiin perusteluihin.)*
 - 3) **aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma** kertyneen alijäämän kattamiseksi **viipymättä** (eli mahdollisimman pian)
 - *objektiivisesti arvioiden realistinen suunnitelma*

HE laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä (HE 27/2026 vp)

- **Miksi alkuperäistä esitystä täydennetään?** Päivitetyt rahoituksen painelaskelmat ennakoivat vuodelle 2027 aikaisempaa laskelmaa matalampaa valtion rahoituksen tasoa.
- **Tavoitteena** tukea hyvinvointialueen omaa päätöksentekoa sopeuttaa talouttaan ilman hyvinvointialueen arviointimenettelyä (*itsehallinto ja laillisuusperiaate*).
 - *Ottaen huomioon päivitettyjen hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelmien muutokset ja vaikutukset hyvinvointialueiden rahoitukseen alkuperäisen hallituksen esityksen täydentämistä voidaan pitää myös valtiosääntöoikeudellisesti perusteltuna.*
- **Suurin osa alueista** voisi nykyistä paremmin noudattaa voimassa olevaa ja / tai väliaikaista lainsäädäntöä (*oikeusvarmuus*).
 - Alueet, joilta vaadittaisiin liian tiukka kustannusura, tulisivat todennäköisesti **muiden voimassa olevan lainsäädännön** mukaisten valtion ohjauksen menettelyjen piiriin niiden edellytysten täytyessä (v. 2026-).
 - **Siirtymäsäännös:** Jos alijäämän kattamista koskeva määräaika on päättynyt ennen lain voimaantuloa, hakemus on tehtävä vuoden 2026 elokuun loppuun mennessä.
 - Ehdotettu alijäämän kattamismääräajan jatkamista koskeva sääntely olisi **voimassa 31.12.2030 asti**.

Päivittyneet tiedot (kevät 2026)

- Täydentävän hallituksen esityksen antamisen jälkeen on saatu kaksi uutta laskelmaan vaikuttavaa tietokokonaisuutta:
 - 1. Hyvinvointialueiden vuoden 2025 tilinpäätöstiedot (kerätty aluehallitusten esityslistoilta).**
 - Koko maan ylijäämä nousi tilinpäätöksissä 725 milj. euroon (tilinpäätösarviot: 649 milj. euroa).
 - Pienentää katettavaa alijäämää, mutta samalla myös 2027 rahoitusta (rahoituksen jälkikäteistarkistus).
 - Tulosten tarkentumisessa aluekohtaista vaihtelua.
 - 2. THL:n tarvemallin tietopohjan päivitys vuoden 2024 tiedoilla.**
 - Muutokset tarvemallin tietopohjassa vaikuttavat arvioon rahoituksen alueellisesta kohdentumisesta vuodesta 2027 eteenpäin.
- Lisäksi tekninen korjaus osalla alueista katettavan alijäämän määrään (poistoeron ja omien rahastojen huomioiminen) → vaikutukset hyvin pieniä.
- Laskelmiin ei ole viety arvioita rahoituslain päivityksen vaikutuksista, koska rahoituslakia koskevan hallituksen esityksen valmistelu on kesken.
 - Rahoituslaskelmat päivittyvät lisäksi JTS:n mukaisilla tiedoilla ja ne julkaistaan 30.4.2026.
 - Alueiden tulee huomioida päivittyvät rahoituslaskelmat 2027-2030 taloussuunnittelussaan.
 - Painelaskelmiin liittyy aina epävarmuutta.

HE:n alkuperäinen arvio, päivitetty tietopohja sekä näiden välinen ero

Alue	Kertynyt yli/alijäämä 2025 lopussa (milj. euroa), tilinpäätös	Kustannusten muutos TP23- TP24	Kustannusten muutos TP24- TP25	HE:n alkup. arvio: Vaadittu vuosittainen muutos 2026- 2028, jotta kertynyt yli/alijäämä 2028 = 0	HE:n alkup. arvio: Vaadittu vuosittainen muutos 2026-2029, jotta kertynyt yli/alijäämä 2029 = 0	Päivitetty tietopohja: Vaadittu vuosittainen muutos 2026-2028, jotta kertynyt yli/alijäämä 2028 = 0	Päivitetty tietopohja: Vaadittu vuosittainen muutos 2026-2029, jotta kertynyt yli/alijäämä 2029 = 0	Laskelmien ero tavoitevuonna 2028 (%-yksikköä)	Laskelmien ero tavoitevuonna 2029 (%-yksikköä)
Keski-Suomi	-308.	4.8 %	-0.7 %	-4.5 %	-2.2 %	-3.7 %	-1.6 %	0.8 %	0.6 %
Etelä-Karjala	-81.9	4.6 %	1.1 %	-2.4 %	-1.1 %	-2.8 %	-1.5 %	-0.4 %	-0.4 %
Kymenlaakso	-104.4	6.4 %	1.5 %	-1.8 %	-0.8 %	-2.2 %	-1.2 %	-0.3 %	-0.4 %
Itä-Uusimaa	-95.8	6.8 %	0.1 %	-2.1 %	-0.1 %	-1.8 %	0.3 %	0.3 %	0.4 %
Pohjois-Savo	-122.5	2.8 %	0.9 %	1.1 %	1.7 %	0.8 %	1.4 %	-0.3 %	-0.3 %
Lappi	-169.	3.8 %	-0.1 %	-0.5 %	0.9 %	0.3 %	1.4 %	0.8 %	0.5 %
Etelä-Savo	-67.2	2.0 %	0.3 %	1.0 %	1.4 %	1.1 %	1.5 %	0.1 %	0.1 %
Etelä-Pohjanmaa	-122.9	4.3 %	1.0 %	0.3 %	1.2 %	0.8 %	1.5 %	0.4 %	0.3 %
Päijät-Häme	-97.4	3.2 %	2.9 %	1.7 %	2.4 %	1.0 %	1.7 %	-0.7 %	-0.6 %
Kainuu	-24.	0.0 %	3.2 %	1.7 %	1.9 %	1.8 %	1.9 %	0.1 %	0.0 %
Satakunta	-53.7	2.2 %	-1.7 %	1.9 %	2.0 %	2.1 %	2.2 %	0.3 %	0.2 %
Kanta-Häme	-85.1	1.8 %	-0.9 %	2.6 %	2.9 %	1.8 %	2.2 %	-0.8 %	-0.7 %
Keski-Uusimaa	-124.9	4.0 %	-1.4 %	0.3 %	1.4 %	1.3 %	2.4 %	1.0 %	1.0 %
Keski-Pohjanmaa	-27.3	2.1 %	-1.6 %	2.8 %	3.2 %	2.2 %	2.5 %	-0.6 %	-0.6 %
Pohjanmaa	-48.4	1.6 %	1.5 %	1.9 %	2.3 %	2.9 %	3.2 %	0.9 %	0.9 %
Pohjois-Karjala	-57.6	6.0 %	-0.1 %	3.6 %	3.8 %	3.5 %	3.6 %	-0.1 %	-0.2 %
Pirkanmaa	-67.	1.5 %	2.2 %	4.8 %	4.7 %	4.5 %	4.3 %	-0.3 %	-0.5 %
Pohjois-Pohjanmaa	-68.6	3.0 %	3.5 %	3.9 %	3.9 %	4.5 %	4.5 %	0.7 %	0.6 %
Varsinais-Suomi	-143.9	2.6 %	1.0 %	5.5 %	5.4 %	5.4 %	5.3 %	-0.1 %	-0.2 %
Länsi-Uusimaa	1.8	0.0 %	2.9 %	7.3 %	6.6 %	7.3 %	6.6 %	-0.1 %	0.0 %
Helsinki	226.7	3.8 %	4.2 %	8.9 %	7.6 %	9.1 %	7.9 %	0.2 %	0.2 %
Vantaa ja Kerava	-53.7	1.7 %	-2.1 %	8.8 %	8.1 %	9.6 %	8.8 %	0.8 %	0.7 %
Keski-arvo	-77.	3.1 %	0.8 %	2.1 %	2.6 %	2.3 %	2.7 %	0.1 %	0.1 %
Min	-308.	0.0 %	-2.1 %	-4.5 %	-2.2 %	-3.7 %	-1.6 %	-0.8 %	-0.7 %
Max	226.7	6.8 %	4.2 %	8.9 %	8.1 %	9.6 %	8.8 %	1.0 %	1.0 %

Taulukon tulkinta

- Taulukossa kuvataan aluekohtaista vaadittua kustannusten vuosittaista muutosta, jotta kertyneet alijäämät olisivat katettuna määrättyyn vuoteen mennessä (v. 2028, v. 2029).
- Enimmäismääräajan jatkaminen v. 2029 parantaisi noin neljän alueen alijäämän kattamisen mahdollisuuksia lainsäädännön mukaisesti **myös päivittyneellä tietopohjalla**.
- Muilla alueilla:
 - joko mahdollisuus kattaa alijäämänsä aikaisemmin (2026, 2027, 2028) tai
 - jos alijäämien kattaminen edes vuonna 2029 ei olisi mahdollista → alueen tilannetta tarkasteltaisiin kokonaisuutena hyvinvointialueen arviointimenettelyssä (mahdollisuus käytännössä pidempään kattamisaikaan).
- Tietopohjan päivittäminen vaikuttaa ennen kaikkea rahoituksen kohdentumiseen alueiden välillä → muutoksia suuntaan ja toiseen.
 - Vuoden 2025 76,5 milj. euron koko maan tulosparannuksesta 36 milj. euroa johtuu Lapin ja Keski-Suomen hyvinvointialueiden parantuneesta tuloksesta → Vaikutus esityksen piirissä olevien alueiden osalta negatiivinen, koska vähentää vuoden 2027 rahoitusta.

Johtopäätöksiä – hallituksen esityksen täydentäminen v. 2029 osalta

- Enimmäismääräajan jatkaminen v. 2029 kohdistuisi rajattuun määrään alueita, **jotka eivät suurella todennäköisyydellä pystyisi kattamaan alijäämiään v. 2028 mennessä.**
 - Noin neljän alueen tilanne paranisi, jos määräaikaa pidennettäisiin v. 2029, mutta kustannusura säilyisi edelleen varsin tiukkana.
 - Kattaminen v. 2029 loppuun on osalla näistä alueista edelleen epävarmaa → Voisi kuitenkin lisätä alueiden kannusteita omaehtoiseen sopeutukseen (vrt. arviointimenettely) ja toisaalta vähentää kannusteita hakea lisärahoitusta.
- Suurimmalle osalle alueista alijäämän kattaminen laissa säädettävässä määräajassa olisi edelleen mahdollista ja muiden erityisen vaikeassa tilanteessa olevien alueiden asukkaiden perusoikeuksien toteuttamisen edellytykset turvattaisiin viime kädessä lainsäädännön mukaisten erillismenettelyjen (kuten arviointimenettely) kautta.
- Keskeistä on, miten kohdennettu alijäämien kattamismääräajan jatkaminen tulee vaikuttamaan hyvinvointialueiden talouden suunnitteluun ja toteumaan vuosina 2026–2029.
- **Täydentävän HE:n mukaisen *kohdentumisperiaatteen* toteutuessa enimmäismääräajan jatkamisen vuoteen 2029 ei katsota aiheuttavan vaikutuksia valtion hyvinvointialueiden rahoitukseen suhteessa alkuperäiseen hallituksen esitykseen (HE 189/2025 vp).**

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos